

Trafikskadenämnden

Protokoll fört vid möte med Trafikskadenämndens råd den 27 september 2021

Närvarande

[Redacted]

[Redacted]

[Redacted]

[Redacted]

1 §

Mötet öppnas

Ordföranden förklarar rådsmötet öppnat och hälsar de närvarande välkomna.

2 §

Dagordningen

Dagordningen fastställs.

3 §

Justeringsman

██████████ utses till justeringsman.

4 §

Anmälan av övriga frågor

██████████ har anmält en fråga som redovisas under övriga frågor.

5 §

Rapport från arbetsgruppen om tjänstepensionsförlust om extra pensionsavsättningar

██████████ och ██████████ redovisar innehållet i rapporten ”Rapport angående frågan om hur extra pensionsavsättningar till tjänstepension bör beräknas”, bilaga 1–1,6 och upplyser att arbetsgruppens förslag är avsett att föras in i Trafikskadenämndens anvisningar för beräkning av förlust av tjänstepension.

Efter diskussion **beslutar** rådet i enlighet med förslaget.

6 §

Förslag till Finansinspektionen om bl.a. nya ledamöter i vice ordförandegruppen

██████████ redovisar innehållet i promemorian ”Utökning av antalet vice ordförande och nominering av nya vice ordförande”, bilaga 2–2.3.

Efter diskussion **beslutar** rådet i enlighet med ordförandegruppens förslag.

7 §

Diskussion och beslut om referat

██████████ redovisar innehållet i de yttranden som har föreslagits som referat och de synpunkter som har kommit in från rådets ledamöter, bilaga 3–3.5.

Efter diskussion **beslutar** rådet att det yttrande som framgår av bilaga 3.5 ska refereras. Referatförslaget som framgår av bilaga 3.3 bordläggs och ett nytt förslag kommer att presenteras vid kommande rådsmöte. Referatförslagen som framgår av bilagorna 3.2 och 3.4 refereras inte.

8 §

Information om nämndens kunskapsbank

██████████ och ██████████ informerar om nämndens kunskapsbank. Från och med den 1 november 2021 kommer nämndens ledamöter att få tillgång till kunskapsbanken.

9 §

Principiell diskussion om nämndens ärrtjänst

Rådet diskuterar nämndens ärrtjänst och enas om att det bör föras in en text i inledningen till ärrtjänsten som påminner om att tjänsten är ett stöd för bedömningen i det enskilda fallet.

██████████ åtar sig att formulera ett förslag på skrivning som kommer att presenteras för rådet vid nästa möte.

10 §

Information från kansliet

██████████ och ██████████ lämnar den information som framgår av bilaga 5.

Kansliets promemoria om hur kansliet och vice ordförandegruppen anser att Högsta domstolens beslut i mål nr Ö 5362-19 "Golvläggarens livränta" bör tolkas och hanteras har färdigställts och skickats ut till samtliga ledamöter. Rådet **beslutar** att bolagen åter kan ge in ärenden där den frågan ska prövas.

Rådet **beslutar** att tillsätta en arbetsgrupp för att utreda vilka handlingar som rör redan prövade frågor och som därför inte behöver ges in till nämnden vid kommande prövningar. Denna grupp kommer att påbörja sitt arbete efter det att arbetsgruppen om arbete efter 65 år presenterat sitt förslag till rådet, se punkten 12. Kansliet kommer under tiden att ta fram ett förslag till direktiv för arbetsgruppen. Förslaget kommer att skickas ut till rådsledamöterna för synpunkter.

11 §

Övriga frågor

Remissförfrågan från Personskadekommittén (PSK)

PSK har begärt Trafikskadenämndens synpunkter på förslag till referensfall för olika grader av medicinsk invaliditet vid psykiska sjukdomar. Rådet beslutade i mars 2021 att begära ett utlåtande från en specialist i psykiatri. Docent ██████████ har skrivit ett utlåtande som kommer att ligga till grund för nämndens remissvar till PSK, bilaga 6 och 6.1.

Hantering av den s.k. riktåldern i förhållande till schablonåldern 65 år

 redovisar den fråga som Länsförsäkringar har anmält, bilaga 7.

Efter diskussion **beslutar** rådet att Arbetsgruppen om arbete efter 65 år ska återuppta sitt arbete.

Kansliet kommer att skicka rådsledamöterna ett direktivförslag för synpunkter.

Rådet **beslutar** också att frågan om ersättning för inkomstförlust vid arbete efter 65 år och om ersättning för pensionsförlust ska anstå i avvaktan på arbetsgruppens rapport för skadade som är födda 1961 och senare.

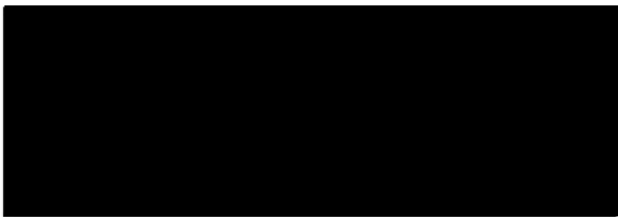
12 §

Mötet avslutas

Ordföranden tackar de närvarande och förklarar rådsmötet avslutat.

Nästa ordinarie rådsmöte kommer att hållas den 22 november kl. 9.00.

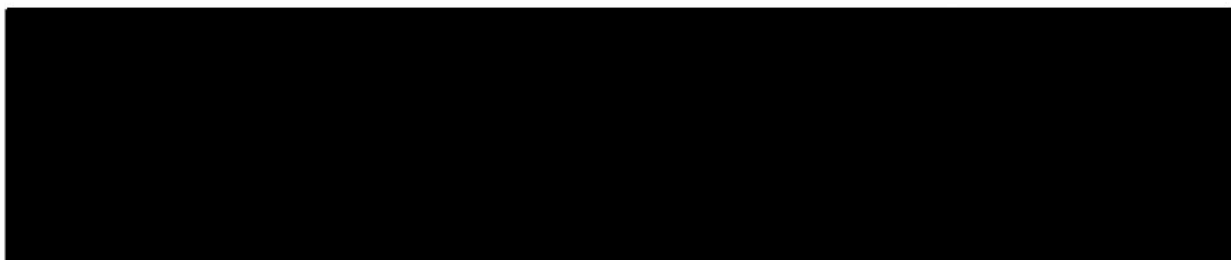
Stockholm den 27 september 2021

Justeras:

Stockholm den

Stockholm den 26/10-2021

Stockholm den 14 maj 2021

Till Trafikskadenämndens råd

Rapport angående frågan om hur extra pensionsavsättningar till tjänstepension bör beräknas.

Det har på senare tid tillkommit extra tjänstepensionsavsättningar för vissa yrkesgrupper. Arbetsgruppens uppdrag är att utreda dessa och lämna förslag till beräkningsmodell.

Följande personer ingår i arbetsgruppen:

[Redacted], ordförande
[Redacted]
[Redacted]
[Redacted]
[Redacted]

Privata arbetare

Inom SAF – LO har flera förbund avtalat om extra pensionsavsättningar utöver vad som anges i villkoren för Avtalspension SAF-LO.

De extra pensionsavsättningarna är framförhandlade av respektive fackförbund och deras motparter utan inblandning av LO och Svenskt Näringsliv. Det innebär att det är arbetsgivare som utifrån aktuellt kollektivavtal rapporterar in extra pensionsavsättningar till Fora.

De olika typer av extra pensionsavsättningar som är framförhandlade kan indelas i fyra olika kategorier enligt nedan och är reglerade i respektive kollektivavtal.

- Extra pensionsavsättning (26 olika avtal)
- Livsarbetspension (22 olika avtal)
- Delpensionsavsättning (35 olika avtal)
- Arbetspension (6 olika avtal)

Extra pensionsavsättning

Extra pensionsavsättning är en kompletterande avsättning av pensionspremier till Avtalspension SAF – LO. Premien för den extra pensionsavsättningen är en viss procent av den utbetalda bruttolönen. Procentsatsen varierar från avtal till avtal, och även från år till år. Information om extra pensionsavsättning finns att hämta på Foras hemsida.

Livsarbetspension LP

Livsarbetspension är en kompletterande avsättning av pensionspremier utöver Avtalspension SAF- LO. Premien avsätts till ett arbetspensionskonto för den anställde. Den anställde väljer själv hur de intjänade medlen ska användas, till betald ledighet, kontant ersättning eller premier till livsarbetspension. Information om livsarbetspension finns att hämta på Foras hemsida.

Deltidspensionsavsättning

Deltidspensionsavsättning är en kompletterande avsättning av pensionspremier till Avtalspension SAF -LO. Den premie som avsätts är en viss procent av den utbetalda bruttolönen. Procentsatsen varierar från avtal till avtal, och även från år till år. Information om deltidspensionsavsättning finns att hämta på Foras hemsida.

Arbetstidspension AP

Inom vissa branscher finns avtal mellan arbetsgivare och fackförbund om Arbetstidspension. Arbetstid avsätts till en tidbank som får innehålla ett visst antal timmar. De överstigande timmarna avsätts till pension med motsvarande värde. Information om arbetstidspension finns att hämta på Foras hemsida.

Premiefrielseförsäkring

På Foras hemsida framgår vilka förbund inom avtalspension SAF-LO som tecknat avtal om premiefrielse för kompletterande pensionsavsättningar.

Grupppension, Gruv-LP (GLP)

Gruvarbetare som omfattas av kollektivavtalet slutet mellan Industrifacket Metall och Gruvornas Arbetsgivareförbund har extra pensionsavsättningar till Gruv-LP (GLP). Den tidigare GP planen omförhandlades och upphörde 31 december 2009 och ersattes av Gruv-LP (GLP). Enligt övergångsbestämmelserna till GLP fanns möjlighet för vissa grupper att framgent omfattas av den tidigare GP-planen. Den byggde på att man fick avgå med grupppension fr.o.m. 60 års ålder om man hade hel pensionsgrundande intjänandetid, 240 månader.

GLP planen

GLP planen infördes 1 januari 2010 och ger extra pensionsavsättningar. Pensionsavsättningar till GLP är utöver tjänstepensionsavsättningar till Avtalspension SAF-LO.

Pensionsavsättningar

Den premie som avsätts var för år 2020, 4,5 procent av den anställdes pensionsmedförande lön. Den grundas på den under kalenderåret utbetalda kontanta bruttolönen enligt reglerna i Avtalspension SAF-LO. Intjänandetiden är från 19 års ålder fram till 65 år om den försäkrade inte valt tidigare pensionsavgång.

Förvaltare

Arbetsgivare som omfattas av Gruvornas Arbetsgivareförbund betalar premierna till FORA för arbetare som omfattas av Industrifacket Metall. FORA vidarebefordrar premierna till den pensionsförvaltare som den anställda valt i Avtalspension SAF-LO.

Premiefrielseförsäkring

Premiefrielseförsäkring finns inte tecknad för de extra pensionsavsättningarna.

Företag som omfattas av GLP

Boliden Mineral AB

Fastighets AB Malmfälten

Kimit AB

LKAB

Malmtrafik i Kiruna AB

Wassara AB

Zinkgruvan Mining AB

Bergteamet AB:s gruppension

Bergteamet AB är ett underentreprenörsföretag inom gruvindustrin.

Pensionsavsättningar

Bergteamet AB har extra pensionsavsättningar till Gruppension för samtliga arbetare. Pensionsavsättningarna var för år 2020, 16 200 kr/år oavsett inkomst. Avsättningarna till gruppensionen är utöver tjänstepensionsavsättningar till Avtalspension SAF-LO.

Förvaltare

Pensionsförvaltare har tidigare varit Länsförsäkringar, därefter Folksam och Skandia är för närvarande pensionsförvaltare.

Premiefrielseförsäkring

Premiefrielse/avgiftsbefrielseförsäkring finns tecknad för de extra pensionsavsättningarna.

Maskinentreprenörernas gruppension

För de maskinentreprenörer som omfattas av gruventreprenadavtalet och som arbetar mer än 50 procent under jord avsätts en extra gruppension. Avsättningen var 17 784 kr/år enligt det avtal som gällde t. o m 30 april 2020.

Volvo Företagspension

Anställda inom AB Volvokoncernen omfattas av Volvo Företagspension. Volvo Företagspension är en lokalt kollektivavtalad tjänstepension och utöver avtalspensionen SAF-LO och ITP planen.

Förutom anställda inom AB Volvokoncernen omfattas även anställda vid Volvo Cars samt vissa bolag som tidigare har ingått i någon av koncernerna eller är närstående bolag.

Pensionsavsättningar

Hel årspremie för arbetare var 9 336 kr (2020 års värde). För tjänstemän var hel årspremie 8 568 kr (2020 års värde). Hel premie gäller för den som arbetar mer än 50 procent. Vid arbete 50 procent eller mindre, som lägst 20 procent, gäller halv premie.

Förvaltning

Vid traditionell förvaltning sköter VFF Pension förvaltningen.

Premiefrielseförsäkring

Premiefrielseförsäkring finns inte för tecknad för de extra pensionsavsättningarna till Volvo Företagspension.

Tjänstemän

Flertalet av Unionens kollektivavtal har pensionsavsättning till flexpension. År 2020 var avsättningen 0,7 procent av årslönen. Målet är en successiv höjning till 2 procent utöver nuvarande avsättning till tjänstepension. Syftet med flexpensionen är att förstärka tjänstepensionen men också att möjliggöra att gå ner i arbetstid före pensionstidpunkten.

Statligt anställda

PA 16, avd. 2 gäller för statligt anställda födda 1987 eller tidigare

PA 16, avd. 1 gäller för statligt anställd födda 1988 eller senare

Avsättningar på inkomster upp till 7,5 inkomstbasbelopp

Tjänstepension är uppdelad i tre delar:

Den valbara delen 2,5 procent

Kåpan Tjänste 2 procent

Kåpan Flex 1,5 procent

Vid inkomster över 7,5 inkomstbasbelopp är avsättningarna

Den valbara delen 20 procent

Kåpan Tjänste 10 procent

Kåpan Flex 1,5 procent

Utöver detta har vissa yrkesgrupper extra pensionsavsättningar.

Polisförbundets medlemmar

Fr o m 1 september 2017 infördes en extra pensionsavsättning om 4,6 procent per år till Kåpan Extra. De som är födda 1987 eller tidigare, vilka omfattas av en förmånsbestämd pension, räknas pensionsavsättningen på ett 5 års snitt av inkomsterna före avgångsåret.

Förslag

Försäkringsbolagen/Trafikförsäkringsföreningen bör i varje enskilt ärende utreda om den skadade har eller skulle ha haft extra pensionsavsättningar och som inte beaktas i nuvarande beräkningsmodell. Att underlaget visar storleken på de extra pensionsavsättningarna, från vilka tidpunkter avsättningar skulle ha skett, eventuell avgift/premiebefrielseförsäkring osv.

Ett alternativ för att utreda detta är att komplettera i anställnings- och löneintyget med frågeställningar. Anställnings- och löneintyget är inte en branschgemensam blankett. Ett annat alternativ är att utforma en särskild blankett där arbetsgivaren får lämna uppgift om samtliga pensionsavsättningar till tjänstepension.

Ersättningsmodell

Premieförlusten av extra pensionsavsättningar för förfluten tid föreslås hanteras enligt premieförlustmodellen och ersättas som engångsbelopp. De årliga förlusterna därefter för respektive år och fram till 65 år föreslås grundas på sista beräkningsårets förlust (grundbeloppet) och med årlig värdesäkring av detta belopp.

För arbetsgruppen

//

2020-01-15

Tilläggsdirektiv till tjänstepensionsarbetsgruppen.

Under senare tid har det vid nämndens tillämpning uppstått frågor om och hur extra pensionsavsättningar som tillkommit för ett antal yrkesgrupper inom vissa tjänstepensionssystem beaktas i det nuvarande beräkningssystemet.

Arbetsgruppen ska utreda frågan om de extra pensionsavsättningarna påverkar tjänstepensionsförlusten och i så fall föreslå en justerad beräkningsmodell som tar hänsyn till dessa avsättningar. Arbetsgruppen kan ta upp ytterligare frågor inom området och bör vid behov inhämta synpunkter från andra berörda.

Stockholm som ovan

[Redacted]

[Redacted]

Kanslichef

Kompletterande pensionsavgifter

Sedan tidigare har flera avtalsområden haft extra pensionsavsättningar men de har inte haft premiebefrielse på den delen.

Inom SAF-LO har flera förbund avtalat om att deras medlemmar ska få extra pensionsavsättningar, d.v.s. pension utöver vad som anges i villkoren för Avtalspension SAF-LO.

I vissa fall har förbunden även avtalat om att när deras medlemmar blir arbetsoförmögna eller föräldralediga ska kompletterande pensionsavgifter betalas från premiebefrielsen.

AFA Försäkring tar ut en avgift för hanteringen av kompletterande pensionsavsättningar och för premiebefrielsen.

Följande förbund har avtalat om extra pensionsavsättningar:

- Installatörsföretagen (f.d. EIO) och Svenska Elektrikerförbundet (SEF) för anställda som omfattas av Installationsavtalet
- EnergiFöretagens Arbetsgivarförening (EFA) och Svenska Elektrikerförbundet (SEF) för anställda som omfattas av Kraftverksavtalet
- Teknikgrossisternas Arbetsgivarförening (TGA) och Svenska Elektrikerförbundet (SEF) för anställda som omfattas av Elektroskandiaavtalet
- Måleriföretagen och Målareförbundet för anställda som omfattas Måleriavtalet inklusive Servicearbetaravtalet
- Fastigo och Målareförbundet, för anställda som omfattas av Måleriavtalet inklusive Servicearbetaravtalet och Månadslön
- Svensk Scenkonst och Teaterförbundet, Svenska Musikerförbundet samt Yrkesmusikerförbundet, för anställda som omfattas av Privatteateravtalet
- Industriarbetsgivarna och Svenska Pappersindustriarbetareförbundet, för anställda som omfattas av Massa- och Pappersavtalet
- Industriarbetsgivarna och IF Metall samt Seko, för anställda som omfattas av Blå avtalet.

cus

4,3

Kompletterande pensionspremier vid sjukdom och arbetsskada

Speciella regler gäller för olika avtalsområden.

Installatörsföretagen (fd. EIO) och Svenska Elektrikerförbundet (SEF) för anställda som omfattas av Installatörsavtalet, from 2016-01-01

EnergiFöretagens Arbetsgivarförening (EFA) och Svenska Elektrikerförbundet (SEF) för anställda som omfattas av Kraftverksavtalet, from 2018-01-01

Teknikgrossisternas Arbetsgivarförening (TGA) och Svenska Elektrikerförbundet (SEF), för anställda som omfattas av Elektroskandiaavtalet, from 2018-01-01

Måleriföretagen och Målarförbundet, för anställda som omfattas av Måleriavtalet inklusive Servicearbetaravtalet, from 2018-01-01

Fastigo och Målarförbundet, för anställda som omfattas av Måleriavtalet inklusive Servicearbetaravtalet och Månadslön, from 2018-01-01

Industriarbetsgivarna och Svenska Pappersindustriarbetareförbundet, för anställda som omfattas av Massa- och Pappersavtalet, from 2018-01-01

Industriarbetsgivarna och IF Metall samt Seko, för anställda som omfattas av Blå avtalet, from 2018-01-01

Svensk Scenkonst och Teaterförbundet samt Svenska Musikerförbundet, för anställda som omfattas av Privatteateravtalet, from 2018-04-01

På afaforsakring.se använder vi kakor (cookies) för att webbplatsen ska fungera på ett bra sätt för dig. Genom att surfa vidare godkänner du att vi använder kakor. Läs mer om kakor (</om-afa-forsakring/kakor-pa-afaforsakring.se/>)

Jag förstår

Kompletterande pensionspremier vid sjukdom och arbetsskada

Speciella regler gäller för olika avtalsområden.

- » Installatörsföretagen (fd. EIO) och Svenska Elektrikerförbundet (SEF) för anställda som omfattas av Installatörsavtalet, from 2016-01-01 (</privatperson/avsattning-till-tjanstepension/premiebefrielseforsakring2/avtal-sjukdom-och-arbetsskada/installatorsavtalet/>)
- » EnergiFöretagens Arbetsgivarförening (EFA) och Svenska Elektrikerförbundet (SEF) för anställda som omfattas av Kraftverksavtalet, from 2018-01-01 (</privatperson/avsattning-till-tjanstepension/premiebefrielseforsakring2/avtal-sjukdom-och-arbetsskada/kraftverksavtalet/>)
- » Teknikgrossisternas Arbetsgivarförening (TGA) och Svenska Elektrikerförbundet (SEF), för anställda som omfattas av Elektroskandiaavtalet, from 2018-01-01 (</privatperson/avsattning-till-tjanstepension/premiebefrielseforsakring2/avtal-sjukdom-och-arbetsskada/elektroskandiaavtalet/>)
- » Måleriföretagen och Målarförbundet, för anställda som omfattas av Måleriavtalet inklusive Servicearbetaravtalet, from 2018-01-01 (</privatperson/avsattning-till-tjanstepension/premiebefrielseforsakring2/avtal-sjukdom-och-arbetsskada/maleriavtalet-inkl-servicearbetaravtalet/>)
- » Fastigo och Målarförbundet, för anställda som omfattas av Måleriavtalet inklusive Servicearbetaravtalet och Månadslön, from 2018-01-01 (</privatperson/avsattning-till-tjanstepension/premiebefrielseforsakring2/avtal-sjukdom-och-arbetsskada/maleriavtalet-inkl-servicearbetaravtalet-och-manadslon/>)
- » Industriarbetsgivarna och Svenska Pappersindustriarbetareförbundet, för anställda som omfattas av Massa- och Pappersavtalet, from 2018-01-01 (</privatperson/avsattning-till-tjanstepension/premiebefrielseforsakring2/avtal-sjukdom-och-arbetsskada/massa--och-pappersavtalet/>)
- » Industriarbetsgivarna och IF Metall samt Seko, för anställda som omfattas av Blå avtalet, from 2018-01-01 (</privatperson/avsattning-till-tjanstepension/premiebefrielseforsakring2/avtal-sjukdom-och-arbetsskada/bla-avtalet/>)
- » Svensk Scenkonst och Teaterförbundet samt Svenska Musikerförbundet, för anställda som omfattas av Privatteateravtalet, from 2018-04-01 (</privatperson/avsattning-till-tjanstepension/premiebefrielseforsakring2/avtal-sjukdom-och-arbetsskada/privatteateravtalet/>)

Collectum administrerar livsarbetstidspremier åt arbetsgivare som har avtal med:

- Almega IT-företagens arbetsgivarorganisation
- Byggnadsämnesförbundet
- Föreningen Sveriges skogsindustrier
- Föreningen Sveriges skogsindustrier – sågverk
- Gruvornas arbetsgivarförbund
- IKEM
- Livsmedelsföretagen
- Skogs- och lantarbetsgivarförbundets skogssektion
- Stål- och metallförbundet
- Svets Mekaniska Arbetsgivarförbundet
- Trä- och Möbelindustriförbundet

Frågor:

1) Omfattas/eller skulle den anställda ha omfattats av tjänstepensionsförsäkring?

Om ja:

2) Specificera nedan vilken typ av tjänstepensionsförsäkring som skulle ha varit aktuell.

- a) Kollektivavtalsreglerad,
- b) Ej kollektivavtalsreglerad
- c) Extra pensionsavsättning

3) Från vilken tidpunkt skulle den anställda ha omfattats av respektive tjänstepensionsförsäkring?

4) Hur stor är avsättningen till respektive försäkring?

5) Vad ingår i den lönesumma som grundar rätt till avsättning?

6) Vem är förvaltare för respektive försäkring?

Angående namn. personnummer

Till följd av en skada har vi att utreda om detta medfört förlust av tjänstepension eller annan liknande förmån. Vi ber er därför besvara frågorna på medföljande blankett. (alternativt kan den finnas på baksidan av brevet)

Vi tackar på förhand för hjälpen och bifogar svarskuvert (ev fullmakt om det behövs?)

Med vänlig hälsning

Typ	Finns, Ja/Nej	Hur beräknas avsättningen?	Vilka lönedelar ger rätt till avsättning?	Rätt till avsättning från och med	Förvaltare
Kollektivavtalsreglerad					
Ej kollektivavtalsreglerad					
Extra pensionsavsättning					
Annan pensionsförmån					

Uppgifterna lämnade av: Tfn:

.....

Utökning av antalet vice ordförande och nominering av nya vice ordförande

Chefsrådmannen [REDACTED] har begärt att hon ska bli entledigad från uppdraget som vice ordförande i Trafikskadenämnden från och med oktober 2021.

Eftersom antalet sammanträden har utökats och det under senare tid blivit allt svårare för ledamöterna i vice ordförandegruppen att hinna delta i tillräckligt antal sammanträden, föreslår vi att rådet utökar antalet vice ordföranden från 14 till 16.

Mot den bakgrunden nominerar ordförandegruppen följande personer som nya vice ordförande i TSN under 2022.

Rådmannen [REDACTED], Förvaltningsrätten i Stockholm

Rådmannen [REDACTED], Stockholms tingsrätt

Sektionschefen i Skatteverket [REDACTED] (kammarrättsråd i Kammarrätten i Stockholm från 1/10 2021)

Deras meritförteckningar bifogas (se bilaga 2.1 – 2.3)

Förslag till beslut

Rådet beslutar att antalet vice ordförande utökas från 14 till 16 personer. Rådet föreslår att Finansinspektionen entledigar [REDACTED] från sitt uppdrag som vice ordförande från och med den 1 oktober 2021 och att [REDACTED] och [REDACTED] förordnas som vice ordförande i TSN under perioden den 1 januari – 31 december 2022.

För ordförandegruppen

[REDACTED]

Förslag till referat

Härmed översänds fyra förslag till referat samt inkomna synpunkter på förslagen, bilaga 3.1 – 3.5. Två av förslagen bordlades vid rådsmötet i mars (bilaga 3.4 och 3.5) och tas nu upp till förnyad handläggning.

Förslag till beslut

Rådet antar de föreslagna referaten.

För kansliets räkning

Referat xx-2021

Fråga om förbehåll för rätt att återkomma om framtida merkostnader

Nämnden har erinrat om att det ankommer på bolaget att överväga om en skadelidande skulle förbehållas rätt att få återkomma i fråga om framtida merkostnader för boende, tillsyn, hjälp i hemmet eller arvode till god man som inte täcktes av handikapp- eller merkostnadsersättning. Trafikskadan inträffade 1993.

Av utredningen framgick att NN hade handikappersättning med 53 procent av prisbasbeloppet från och med den 1 juli 2014 och tills vidare. Ersättningen var avsedd att täcka hennes omfattande behov av hjälp i den dagliga livsföringen, merkostnader för slitage av kläder och ökad förbrukning av schampo och tvål.

I ett yttrande den 14 januari 2021 gjorde nämnden följande bedömning.

Av utredningen framgår att NN är 27 år. Hon bor tillsammans med sina föräldrar och är hos en stödfamilj en helg per månad. Hon har för närvarande inga kostnader för boende, tillsyn, hjälp i hemmet och god man. Sådana kostnader kan emellertid uppstå i framtiden.

Rätten till omprövning av frågan om ersättning för kostnader infördes genom ändringar i skadeståndslagen 2002. Trafikskadan inträffade 1993 och NN har därför ingen laglig rätt att få frågan om ersättning för kostnader omprövad om hon skulle få väsentligt ökade kostnader i framtiden.

Det ankommer på bolaget att överväga om NN ändå bör förbehållas rätt att få frågan om ersättning för kostnader prövad på nytt om hon i framtiden får kostnader för boende, tillsyn, hjälp i hemmet eller arvode till god man som inte täcks av handikapp- eller merkostnadsersättningen.¹ För en sådan prövning kan bestämmelserna om preskription av ersättningsanspråk bli tillämpliga.

(Dnr 1485-2020)

¹ I ”Rapport från 2019 års arbetsgrupp för översyn av förbehåll, s.12” fann arbetsgruppen att det kunde vara aktuellt att lämna förbehåll i en situation där den skadelidande har haft hjälp av en närstående och därför inte har haft merkostnader för t.ex. hemtjänst men det fanns risk för sådana kostnader i framtiden.

Referat x-2021

Fråga om rekvisiten för rätt till ersättning för förlust av underhåll är uppfyllda

En efterlevande sambo har ansetts ha rätt till ersättning för förlust av underhåll efter den avlidne då de var sammanboende med hushållsgemenskap vid tiden för trafikolyckan, oaktat sammanboendet varat kortare tid än två år.

I ett yttrande den 4 maj 2021 anförde nämnden följande.

FL (F. 1990) omkom i en trafikolycka den 28 november 2018 och efterlämnade RI (f. 1997) som han vid tiden för trafikolyckan sammanbodde med.

FL och RI var ett par sedan fyra år tillbaka och RI hade enligt uppgift flyttat in hos FL vid 18 års ålder. Vid tiden för trafikolyckan bodde de på en gård de köpt tillsammans och gemensamt ägde sedan en och en halv månad före trafikolyckan.

Bolaget ansåg i första hand att kravet på varaktigt sammanboende inte var uppfyllt då sammanboendet inte varat två till tre år och att RI därmed inte hade rätt till underhållsersättning efter FL. Om rätt till underhåll skulle bedömas föreligga förordade bolaget viss ersättning.

Nämnden gjorde följande bedömning.

Enligt 5 kap 2 § 2 st. skadeståndslagen (1972:207) ska ersättning för förlust av underhåll tillkomma efterlevande som enligt lag hade rätt till underhåll efter den avlidne eller på annat sätt var beroende av denne för sin försörjning, om underhåll utgick vid tiden för dödsfallet eller det kan antas att underhåll skulle ha kommit att utgå inom en nära framtid därefter. I proposition 1975:12, sid. 121, uttalas att skadeståndet för förlust av underhåll bör bestämmas så att de efterlevande i princip garanteras en bibehållen standard och så långt som möjligt återspeglar förhållandena sådana de antagligen skulle ha gestaltat sig, om dödsfallet inte hade inträffat.

Nämnden konstaterade att FL och RI vid tiden för trafikolyckan bodde tillsammans på en gård de köpt gemensamt ägde till lika delar liksom de gemensamt ansvarade för bolånen. Nämnden fann vid dessa förhållanden att det vid tiden för trafikolyckan förelåg en varaktig gemensam försörjningssituation som sannolikt skulle ha fortsatt råda om dödsfallet inte hade inträffat. RI hade därmed rätt till ersättning för förlust av underhåll efter FL, trots att parterna vid tiden för trafikolyckan sammanbott kortare tid än två år.

(Dnr 271-2021)

Referat x-2021

Fråga om ersättning för psykiskt lidande av övergående natur till följd av nära anhörigs död

Styvbarn har ansetts ha rätt till ersättning för sveda och värk till följd av sin styvfars död. Bröderna hade varit tre respektive ett år när styvfadern flyttade hem till dem och de hade tillbringat det mesta av sin tid i hemmet med styvfadern och modern. Styvfadern hade tagit hand om bröderna som om de vore hans egna barn och de reagerade mycket starkt på hans bortgång.

I ärendet yrkade två bröder ersättning för psykiskt lidande till följd av sin styvfars död.

I ett yttrande den 12 februari 2020 ~~gjorde nämnden följande bedömning~~ beaktade nämnden följande omständigheter.

Bröderna var tre respektive ett år när styvfadern flyttade hem till dem. De var elva respektive nio år när han avled. Enligt såväl modern som den biologiska fadern har styvfadern tagit hand om pojkarna som om de vore hans egna och barnen har tillbringat det mesta av sin tid hemma hos styvfadern, modern och halvsyskonen. Det är alltså styvfadern och modern som har stått för den dagliga skötseln och omtanken om barnen. Föräldrarna har vidare uppgett att styvfadern haft ett nära förhållande med bröderna och att han varit mycket viktig för dem. Av utredningen framgår också att styvfaderns död fått stora konsekvenser för barnens välbefinnande, uppförande och skolprestationer. **De biologiska föräldrarna har gemensam vårdnad om pojkarna och de bodde hos sin biologiska far varannan helg och omkring en vecka på sommaren.**

~~Mot den bakgrunden~~ **Mot bakgrund av dessa omständigheter gjorde nämnden bedömningen att bröderna får anses ha stått sin styvfar särskilt nära och därför har rätt till den begärda ersättningen.**

En nämndledamot var skiljaktig och anförde följande.

Frågan gäller om barn som levde i samma hushållsgemenskap med nu avliden man tillhör den personkrets som kan anses stått den avlidne särskilt nära och därmed är berättigade till anhörigersättning. Mannen som inte var barnens far var gift med barnens biologiska mor. Barnens biologiska far finns i livet och har kontinuerlig kontakt med barnen.

Barnen och den avlidne beskrivs ha haft en mycket nära och varm relation till varandra. Det uppges finnas domar från tingsrätt och hovrätt som är sakprövade i brottmål där barnen

tillerkänns anhörigersättning. Yrkande om anhörigersättning uppges inte ha varit tvistig i domstolarna och domstolarna har inte bedömt ersättning på skadeståndsrättslig grund.

Enligt propositionen för aktuellt lagrum framgår att personkretsen för rätt till anhörigersättning är de som stått den avlidne särskilt nära. Regleringen tar främst sikte på make, registrerad partner, sambo, barn och föräldrar. I första hand avses då medlemmar i samma etablerade hushållsgemenskap som, den som ryckts bort genom dödsfallet. Det kan dock inte uteslutas att även andra personer någon gång kan komma i fråga för ersättning t.ex. syskon som inte sammanbodde med den döde.

Rättspraxis saknas för det förhållande som gäller i det aktuella ärendet. Trafikskadenämnden har i referat 3-2005 förordat anhörigersättning till styvbarn men där beaktades att barnen förutom att de haft hushållsgemenskap med styvfadern under sin uppväxt och att de antogs ha haft fortsatt sedvanlig och normal kontakt med den avlidne efter att de flyttat hemifrån även att deras biologiska far avlidit när barnen var mycket små.

I nu aktuellt fall finns barnens biologiska far i livet. Det gäller således fråga om utvidgning av personkretsen för rätt till anhörigersättning i detta fall. Sådan utvidgning bör inte göras av nämnden utan i stället av domstol som lämnar vägledande utslag. Nämnden bör därmed förorda att anhörigersättning inte lämnas till de efterlevande ej biologiska barnen.

(Dnr 1877-2019)

Referat xx-2021

Fråga om ersättning för inkomstförlust till en person som skadade sig som barn och som därefter avbröt sina gymnasiestudier och började arbeta som vårdbiträde

För en person som skadade sig vid 14 års ålder har inkomsten som oskadad bedömts motsvara medianlönen för hela den heltidsarbetande befolkningen eftersom det inte kommit fram några sådana särskilda omständigheter som ger anledning att välja medianlönen för personer med en viss utbildningsbakgrund.

I ett yttrande den 14 januari 2021 gjorde nämnden följande bedömning.

NN har 24 procents invaliditet på grund av en kognitiv nedsättning med relativt betydande hjärntrötthet samt balansproblem av lättare art. Hon avslutade grundskolan med ofullständiga betyg och gick därefter två år på gymnasiet individuella program. Sedan började hon på vård- och omsorgsprogrammet men avbröt dessa studier för att läsa på Komvux. Inte heller dessa studier fullföljde hon utan började i stället arbeta heltid som vårdbiträde.

När ett barn skadas allvarligt är det ofta omöjligt att avgöra vilken utbildning eller vilket yrke det skulle kunna ha valt om det inte hade skadats. I sådana fall är det rimligt att utgå från att barnet, om det inte hade skadats, i vuxen ålder skulle ha en arbetsinkomst som svarar mot medianlönen för den heltidsarbetande befolkningen.

När ett barn har skadats i trafiken gör alltså nämnden en schablonmässig bedömning av barnets framtida inkomst. I statistiken från Statistiska centralbyrån finns, förutom medianlönen för hela den heltidsarbetande befolkningen, också medianlönerna för personer med eftergymnasial respektive gymnasial utbildning. Det är möjligt att i ett enskilt ärende välja en av dessa tre medianlöner utan att frångå principen om ett schabloniserat inkomstunderlag.

NN var bara 14 år när hon skadades i trafikolyckan. Hon hade ännu inte valt någon gymnasieutbildning. Efter trafikolyckan började hon visserligen på gymnasiet vård- och omsorgsprogrammet men den omständigheten är inte tillräcklig för att det ska anses vara sannolikt att hon som oskadad skulle ha utbildat sig till och arbetat som barnsjuksköterska. Inte heller kan övriga omständigheter som inträffat efter trafikolyckan göra ett visst yrke eller en viss inkomst sannolik. Hennes inkomst som oskadad bör därför beräknas schablonmässigt.

Medianlönen för den heltidsarbetande befolkningen (totalen) bör användas om det i det enskilda fallet inte har framkommit särskilda omständigheter som gör att det finns skäl att välja någon av de övriga två medianlönerna. I NNs fall har det inte kommit fram några sådana omständigheter. Hennes inkomst som oskadad bör därför beräknas motsvara medianlönen för hela den heltidsarbetande befolkningen.

(Dnr 1368-2020)

Principiell diskussion om nämndens ärrtjänst

För ett antal år sedan var nämndens ärrtjänst uppe för viss diskussion i media i det ärende som beskrivs i bilaga 4.1 – 4.2. Under sommaren har If hört av sig till kansliet efter samtal från kunder som haft synpunkter på nämndens ärrtjänst och hänvisat till de aktuella artiklarna.

Kansliet har därefter varit i kontakt med övriga bolag och TFF men ingen har meddelat att de har erhållit liknande påpekanden eller synpunkter från sina kunder. Bolagen har framfört uppfattningen att det kan finnas ett behov av att se över och utveckla ärrtjänsten med fler modeller till bedömningsbilderna.

Kansliet föreslår att frågan om utvecklingen av nämndens ärrtjänst och om användandet av fler modeller till bedömningsbilderna bör tas upp och diskuteras vid kommande rådsmöte.

För kansliet

Bilagorna i digital form;

4.1

<https://www.aftonbladet.se/nyheter/a/dd2rOO/noah-3-nekades-forsakringspengar--trots-missprydande-arr>

4.2

<https://www.expressen.se/nyheter/noah-3-jamford-med-vit-nekad-ersattning/>

Information från kansliet till rådsmöte den 27 september 2021

1. Muntlig information hur situationen ser ut framöver för nämnden och dess kansli på grund av Coronaviruset.
2. Statistik

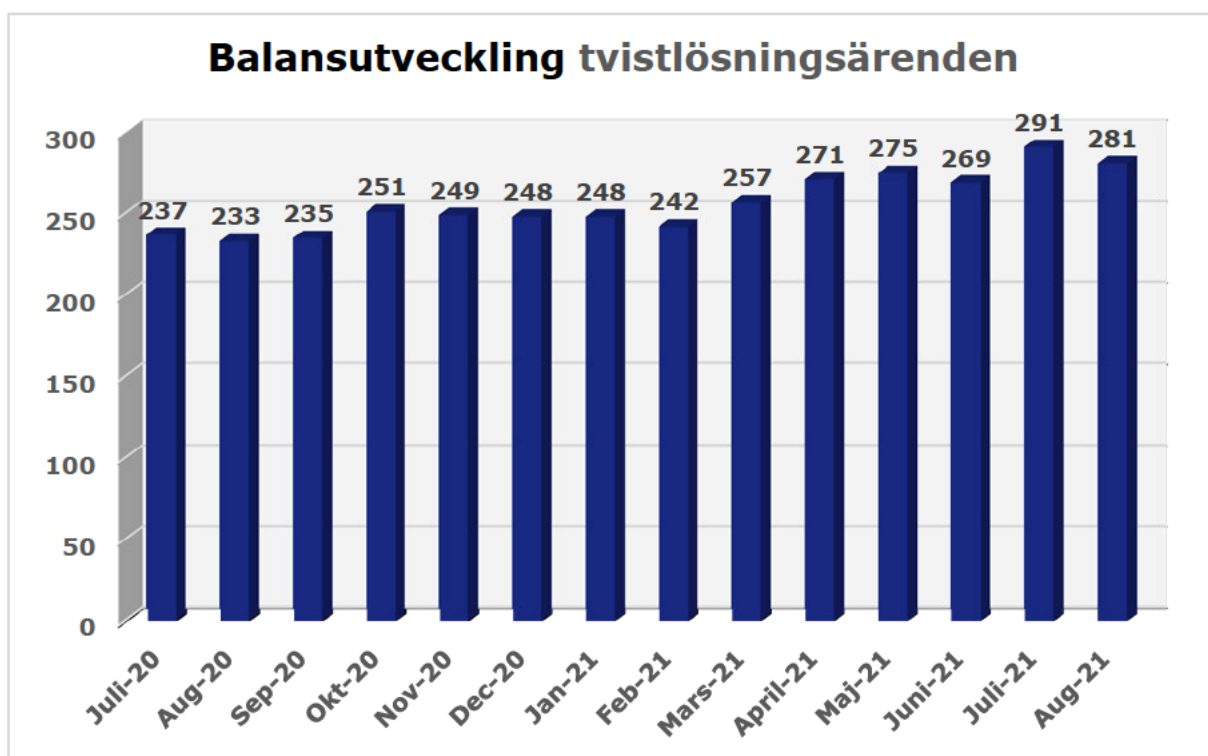
Den totala inströmningen av ärenden till och med augusti har minskat med tio procent i jämförelse med samma period föregående år. Obligatoriska ärenden har minskat med 16 procent. Tvistlösningsärenden har ökat med drygt fem procent. Hanteringstiderna för båda ärendetyper har under de senaste månaderna minskat något. Målsättningen är att i ett första skede få ned hanteringstiderna till under fyra respektive fem månader. Av den anledningen har antalet sammanträden utökats till tre per vecka året ut. Vidare kommer föredragandena att ta extra ärenden under hösten för att på så vis öka antalet avgjorda ärenden.

Här nedan visas diagram över utvecklingen det senaste året för de båda ärendetyperna.

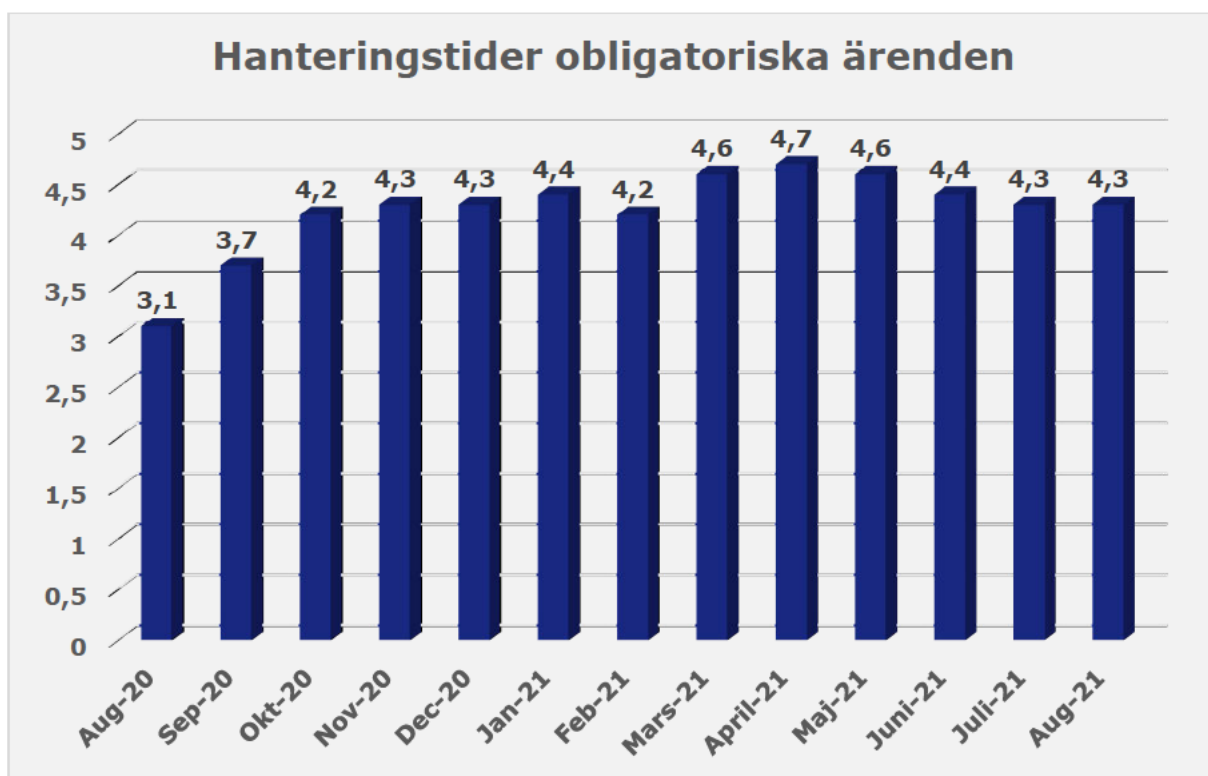
2.1. Ärendebalans obligatoriska ärenden

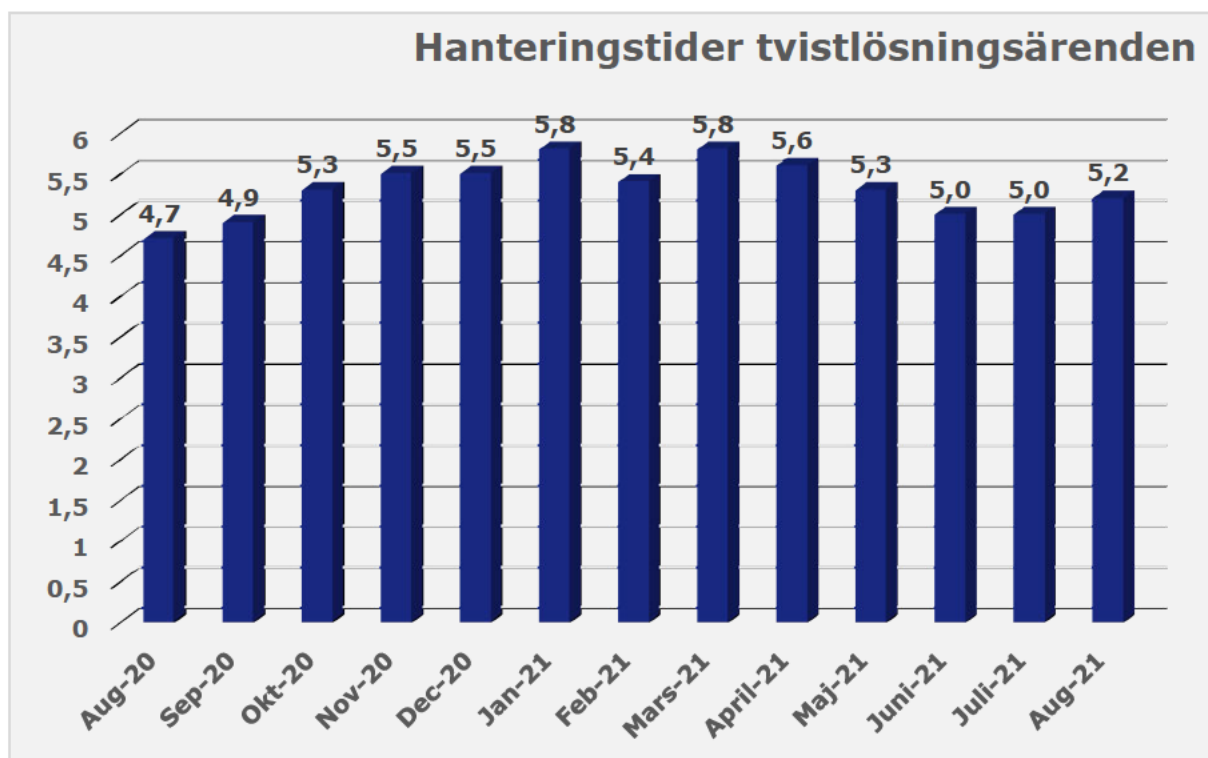
2.2. Ärendebalans tvistlösningsärenden

2.3 Hanteringstid obligatoriska ärenden (genomsnitt under de tre senaste månaderna)

2.4 Hanteringstid tvistlösningsärenden

3. Information om det digitala arbetet i nämnden och dess kansli

Kansliets digitalisering fortgår enligt digitaliseringsplanen. Projektet med att få in obligatoriska ärenden (nämndpromemorior och mindre akter) i portalen lanserades innan sommaren. Ett hundratal handläggare på bolagen har nu fått åtkomst att ge in digitala obligatoriska ärenden. Projektet att bygga två vyer för användare fortlöper och beräknas vara klart under senare del av hösten 2021. Projektet med att kunna ta in större digitala akter fortsätter. Genom kontakter med PSK:s referensgrupp och den interna grupp på SFA som arbetar med Hubben stämmer kansliet kontinuerligt av sitt arbete med bolagen.

4. Antal sammanträden under 2022

Under 2021 kommer det att hållas knappt 120 sammanträden. För att få ned och därefter bibehålla ärendenas hanteringstider kommer antalet att utökas till cirka 130 för 2022.

5. Teamsmöten och digital support till ledamöter

Vid tidigare rådsmöten har det lämnats information om att det pågår ett arbete inom kansliet att kunna erbjuda en support för teamsmöten som ledamöterna kan kontakta via telefon eller via mejl om det uppstår någon form av problem med uppkoppling eller Teams mm. En sådan support har sedan juli funnit tillgänglig för de ledamöter som tidigare har anmält sig till tjänsten. Den kommer dock att upphöra då vi kommer att gå över till en annan leverantör av Teams där det redan ingår ett serviceavtal.

Det pågår vidare ett arbete i huset att ta fram en bra och fungerande teknik för att kunna hantera sk hybridmöten framöver.

6. Förordnanden från Finansinspektionen för 2022

Vid rådsrådet i september förra året beslutade rådet om förslag till ledamöter i nämnden för vice ordförande och representanter för konsumenterna för 2021-2022. På grund av administrativa skäl behöver ett nytt förslag ges in till Finansinspektionen för förordnade för 2022.

Kansliet ser gärna att respektive organisation har en kontakt med sina ledamöter och kontrollerar om det finns behov av att justera ledamotslistan för 2022 (särskilt med hänsyn till den pågående digitala utvecklingen). Om så skulle vara fallet behöver kansliet kontaktas senast den 31 oktober 2021 för att kunna färdigställa ett nytt förslag om förordnande för 2022 som rådet får ta ställning till antingen via ett per capsulam beslut eller vid rådsrådet i november.

7. Ny rekrytering

Vi har anställt en ny föredragande jurist, [REDACTED], som började sin anställning på kansliet den 1 september.

8. Återupptagna nämndprövningar om omprövning och preskription

I höstas kom HD:s beslut i det mål som numera benämns "Golvläggarens livränta". Med hänsyn till att rättsläget var fortsatt oklart beslutades att nämnden skulle fortsätta att avvakta med att pröva dessa typer av ärenden.

Kansliet har nu tagit fram ett pm där kansliets och vice ordförandegruppens uppfattning hur HD:s beslut bör tolkas och hanteras framgår. Detta pm har skickats ut till samtliga ledamöter. Kansliet föreslår därför att bolagen åter ges rätt att ge ärenden till nämnden där denna fråga är aktuell för prövning.

9. Ingivet material vid prövning av digitala ärenden

Kansliet föreslår att det tillsätts arbetsgrupp som utreder vilka handlingar som rör redan prövade frågor och som därför inte behöver ges in till nämnden vid kommande prövningar. I arbetsgruppen bör företrädare för både konsumentrepresentanterna och försäkringsföretagen ingå. Kansliet ska ta fram ett förslag till direktiv som kommer sändas ut till rådsledamöterna för synpunkter. Rådet får ta ställning till direktivet vid ett kommande rådsråd.

10. Pågående och kommande arbetsgrupper (utöver de som redan anges i dagordningen)

a. Pågående arbetsgrupper

- i. Barnsskadegruppen. Vid det senaste rådsmötet togs beslut om ett tilläggsdirektiv. Gruppen har påbörjat sitt arbete och kommer att presentera sitt förslag under hösten.
- ii. Ersättning vid missfall. Vid föregående rådsmöte beslutades att arbetsgruppen skulle komplettera utredningen på sätt som framgår av rådsprotokollet. Förhoppningen är att arbetsgruppen ska kunna presentera ett förslag till rådsmötet i november.

b. Beslutade arbetsgrupper – förslag till direktiv

- i. Ersättning för anspänning i studier och arbete. Förslaget till direktiv kommer att sändas ut till rådsledamöterna för synpunkter inom kort.

11. Nytt systemstöd vid beräkning av pensionsförlust

Projektet med att ta fram ett nytt systemstöd för pensionsförlustberäkning har återupptagits och projektledaren tillsammans med den utsedda arbetsgruppen är igång med sitt arbete. Projektledaren kommer att rapportera regelbundet till styrgruppen och längre fram till den tidigare av nämnden utsedda referensgruppen. En realistisk tidpunkt är att lansera en färdig tjänst runt halvårsskiftet nästa år.

12. Sekretessförbindelser för nämndens ledamöter

Under hösten kommer det att utredas om det med hänsyn till GDPR och ny lagstiftning behöver tas fram en justerad sekretessförbindelse för nämndens ledamöter. Närmare information kommer att lämnas vid rådsmötet i november.

Remissförfrågan från Personskadekommittén (PSK)

Den 25 februari 2021 fick Trafikskadenämnden en remissförfrågan från PSK om ”Referensfall till medicinsk invaliditet Psykiska sjukdomar och syndrom samt beteendestörningar”. Vid rådmötet i mars 2021 beslutades att utlåtande skulle inhämtas från specialist i psykiatri. Efter kontakt med PSK har det framkommit att det är tillräckligt att svar lämnas efter sommaren.

Utlåtande har nu getts in till nämnden, se bilaga 6.1.

Kansliet föreslår att utlåtandet tas upp till diskussion och om detta kan ligga till grund för nämndens remissvar.

För kansliets räkning

Synpunkter avseende Referensfall till medicinsk invaliditet Psykiska sjukdomar och syndrom samt beteendestörningar ICD – kod F00-F99

I utgåvan av " Medicinsk invaliditet – sjukdomar 2020 har 10 referensfall tillkommit där den psykiatriska bilden beskrivs kortfattat och invaliditetsbedömning anges .

Detta är välkommet eftersom det psykiatriska underlaget för bedömningar hittills varit mindre strukturerat vad gäller tabellverket .

Problem som ofta förelegat vid invaliditetsbedömning av psykiatriska ärenden är svårigheter med validiteten i symtom och funktionsnedsättning , frånvaron av användning av objektiva mätinstrument i den kliniska dokumentationen och arbetsprocessen även om en positiv utveckling skett under senare år med bättre tillgång till olika kliniska skattnings och utredningsinstrument .

Allmänt kan sägas att psykisk funktionsnedsättning kan bero på förekomst av psykiatriska symtom som direkt ger upphov till begränsning exvis ångest eller vanföreställningar , tvångstankar som förhindrar individen att utföra aktiviteter eller bortfall av funktioner som perception ,koncentration , minne eller uthållighet som föreligger inom ramen för olika psykiatriska syndrom som ADHD eller en psykos . Den vanligaste psykiska komponenten är dock en kognitiv nedsättning som uppträder parallellt med övriga psykiska symtom med bortfall, av energi, uthållighet , koncentration och driv.

Konsekvenserna av funktionsnedsättning behöver också sättas in i individens kontext exvis om invaliditeten förekommer i tonåren exvis under gymnasiestudier eller i vuxen ålder i en etablerad yrkessituation vilket kan medföra att likartade symtom kan få olika konsekvenser för funktionsnivån .

Det finns också anledning att understryka att påverkan på funktionsnivån kan variera kraftigt mellan individer trots likartade psykiska besvär. Funktionsnivå resp symtomförekomst måste sålunda bedömas skilda från varandra.

De psykiatriska sjukdomstillstånden kan vara konstanta eller komma skovvis eller progredierande vilket också påverkar bedömningarna . När det gäller personlighetsstörningar sätts inte diagnos förrän i vuxen ålder men tillstånden finns ofta redan tidigt i livet vilket kan ha betydelse för att bedöma funktions förlustens omfattning .

En rimlig utgångspunkt är att kunna bedöma funktionsnivån helt objektivt och diagnosneutralt vilket är svårt inom psykiatrin även om det är

eftersträvansvärt . Funktionsnedsättning kan bedömas med olika mått på objektivitet från individens egen bedömning och beskrivning till exvis validerade skattningsskalor eller utredningsinstrument men även med professionell systematisering och erfarenhetsuppbyggnad.

GAF och SOFAS är skalor som kommit att användas inom den psykiatriska professionen och bygger på DSM , det amerikanska diagnostiksystem som fått en dominerande roll för psykiatrisk diagnostik såväl i Sverige som internationellt inom professionen . ICD och ICF är diagnostik och funktionssystem som utvecklats inom WHO och stöds av Socialstyrelsen och som möjliggör en detaljerad bedömning av definierade funktionsnivåer ur ett psykiatriskt perspektiv. Båda systemen har utsatts för kritik när det gäller vetenskapliga grundade egenskaper . Under senare år har skattningssystemet EQ-5D haft den tyngsta vetenskapliga utvecklingen och förankringen . Instrumentet ger en funktionsnivå och livskvalitets dimension uttryckt i ett numeriskt värde som är oberoende av individernas diagnoser. Instrumentet används sedan länge kliniskt inom psykiatrin exvis inom Region Stockholm. Psykiatriska basutredningar som samtliga patienter erbjuds inom specialistpsykiatrin innehåller sålunda skattningar av EQ5D sedan drygt 10 år . Huvudmannen för instrumentet ,Euroqual, är en fristående organisation/forskar nätverk .

I "Medicinsk invaliditet- sjukdomar " anges att funktionsnivån vanligen bedöms utifrån:

- 1.ADL,dvs förmågan att klara sin person och dagliga aktiviteter som personlig hygien , mat , sköta sitt hem och sin person
- 2.Psykiatriska elementar funktioner som medvetande ,intellektuella och kognitiva funktioner ,affektiv- och impulsstabilitet
3. Social funktions förmåga där familj ,studier/arbete liksom förmåga att samverka med andra personer i arbete och på fritiden ingår

När det gäller de 10 ärenden som redovisas kan generellt sägas att de är beskrivningarna är mycket skissartade och detaljfattiga exvis förekommer beskrivningar som "stor" eller" viss" påverkan på ADL , "sociala begränsningar " Beskrivningarna är inte fullt ut fullständiga och systematiskt täckande när det gäller att redovisa psykiska elementar funktioner, ADL resp social funktionsnedsättning I vissa beskrivs arbets/boende funktion medan de saknas i andra fall . Man hade också önskat en bättre kvantifiering i beskrivningarna exvis "påverkan på det sociala livet ". I vilken omfattning sjukskrivningar förekommit saknas . Underlag för bedömning exvis ADL , arbetspåverkan , elementarfunktioner bör beskrivas likartat för samtliga fall så att det går att jämföra för läsaren och förstå invaliditetsgraderingen. Ett alternativ skulle därför kunna vara att invaliditetsgraderna angivits i vidare

intervall än i föreliggande fallbeskrivningar men då tappar man samtidigt en del av tanken att ärendena ska kunna vara vägledande.

När de redovisade graderingarna jämförs med kriteriebeskrivning i "Medicinsk Invaliditet" p 4.1.1 "gradering av medicinsk invaliditet" framstår bedömningarna generellt som osäkra. Detta kan naturligtvis bero på att nödvändiga uppgifter saknas i beskrivningarna .

Särskilt svårbedömda är naturligtvis diagnoser som i fall 7,8 och 9 där det rör sig om tidiga personlighetsförhållanden och sjukdomstillstånden från snarare medfört en ökad risk för funktionsnedsättning vid påfrestningar än kausala samband med sjukdomsutveckling .

Ett ytterligare intryck är att bedömningarna i relation till beskriven invaliditets definitionsnivå i flera fall (i Medicinsk Invaliditet psykiska sjukdomar) känns konservativ Exvis saknas i fall 4 uppgifter om arbetsförhållanden som är av vikt för bedömningen att invaliditeten endast bedöms ligga mellan 5-8% och som rimligen borde bedömas ligga på ca 10% ev upp till 30% utifrån beskrivningen "påtaglig social begränsning" enligt bedömningskriterierna och fall 10 som bedömts som 30 % men även kan fylla kriterier för 50%

När det gäller om ytterligare diagnoser bör adderas till exempelsamligen kan akut stresssyndrom resp PTSD och utgöra ett sådana då diagnoserna är vanligt förekommande

Fallbeskrivningar , Kommentarer av de angivna fallen

Case1 Depressiva besvär

Vad gäller angivna besvär anges symtomen men svårighetsgrad av dessa saknas . Elementar funktioner finns inte angivna . ADL anges ej . "Viss arbetsförmåga " anges men är inte graderad .I den övergripande definitionen för social aktivitets bedömning finns inte nivå på arbetsfunktion definierad däremot kontakt med arbetskamrater och kollegor ." varför det är tveksamt hur "viss arbetsförmåga " ska tolkas . Formuleringen "undviker sociala sammanhang" visar påverkan på social funktion . Att det endast finns viss restarbetsförmåga kan tala för omfattande nedsättning av social funktion men samtidigt som omfattningen är ej definierad vilket gör det svårt att kvantifiera vid invägning för invaliditetsnivåbedömningen.

Vad gäller bedömningen anges "Viss påverkan" på ADL men inte omfattning eller vilken del av ADL som avses.

Invaliditetsbedömningen bedöms till 5-7 % att jämföra med definitionen för 10 % som angivit svåra psykiska besvär och ingen eller obetydlig

nedsättning av social funktionsförmåga resp 20% med måttlig nedsättning av social funktionsförmåga och måttligt till svåra besvär. Bedömningen saknar dock gradering av besvärens svårighetsgrad.

Case 2 Bipolär sjukdom typ 1

Beskrivningen är relativt tydlig vad gäller förlopp med maniska och depressiva skov, men erfarenhetsmässigt finns även återhämtningsperioder som påverkar funktionsnivån. Besvären inte tydligt beskrivna vad gäller påverkan, men effekten av dem vad gäller ADL och social förmåga som anges som "betydande" nedsättningar. Psykiska elementar funktionspåverkan finns ej beskriven. Av betydelse för att kunna bedöma invaliditetsgraden borde vara hur långa perioder som sjukdomsskoven varar och hur långa perioder som föreligger med hög funktionsnivå och vilken denna är och hur sjukdomen har slagit på total försörjning, långvariga sociala förhållanden som nätverk och arbetsförhållanden. Detta bör ha betydelse för invaliditetsbedömningen på 10-15 % som känns möjligen snäv. Det är möjligt att invaliditetsnivån vid skov kan vara i nivån 50 % men hur det ska vägas in i den totala invaliditeten ger inte beskrivningen underlag för att bedöma.

Case 3 Ängest Social fobi

Tydlig klinisk beskrivning vad gäller symtomatologi och dess omfattning liksom samband med funktionsnedsättning. Man saknar beskrivning av psykiska elementarfunktioner liksom en närmare beskrivning av sociala begränsningar från vad gäller skolan liksom att etablera sig på arbetsmarknaden. Man kan tolka skrivningen så att det bara föreligger svårigheter att komma ut på arbetsmarknaden alltså att det inte har varit möjligt pga symtom och kognitiva begränsningar vilket ju är av stor betydelse för invaliditetsbedömningen. Bedömning ska ju inte göras före 25 år enligt förutsättningarna vilket talar för den senare tolkningen. I så fall är 5-8 % invaliditet en mycket låg bedömning. Bedömningen av invaliditeten saknar gradering av besvärens svårighetsgrad. Man kan utifrån beskrivningen faktiskt hävda en bedömning i närheten av 20-30% dvs "betydlig nedsättning av social funktionsförmåga, måttliga till svåra besvär".

Case 4 OCD tvångssyndrom

Besvären beskrivs kvalitativt utförligt och även om omfattningen inte riktigt framgår. När det gäller funktionspåverkan framgår att psykiska elementarfunktioner påverkats med bl.a. styrande vanföreställningar och indirekt kan antas att det föreligger påverkan men omfattningen saknas. I bedömningen anges ingen påverkan på ADL men det är tydligt att sådan påverkan föreligger men påtaglig social begränsning vilket det dock saknas underlag för i den kliniska beskrivningen. Man saknar också beskrivning av arbetsförhållanden och funktion och påverkan. Bedömningen saknar gradering av besvärens svårighetsgrad. I

invaliditetsbedömning anges 10% vid svåra besvär om det inte föreligger någon påverkan på socialfunktionsnivå vilket talar för att den angivna nivån 5-8 % upplevs låg .Det finns underlag att hävda att invaliditetsnivån kan vara avsevärt högre - möjligen i området 30%
"Måttlig nedsättning av psykiska elementarfunktioner , betydlig nedsättning av social funktionsförmåga , svåra besvär "

Case 5 Anorexia nervosa

Pågående symtom beskrivs och påverkan på elementarfunktioner som kroppstemperatur och felaktig kroppsuppfattning . Uppenbarligen finns påverkan på att äta vilket väl får bedömas som en viktig ADL funktion liksom att hon tagits in på sjukhus i perioder talar för ett mycket svårt sjukdoms tillstånd . Bedömningen av att det ej föreligger påverkan på ADL är därför felaktig däremot påtaglig social begränsning rimlig även om det saknas underlag för denna slutsats i själva fallbeskrivningen .Invaliditetsbedömning på 5% förefaller inte motiverad i föreliggande text. Svåra besvär med påverkan på elementarfunktioner och på ADL funktion talar snarare för nivåer runt 20% -30%. Även här rör det sig om ett tillstånd som inte är stabilt och därför kan invaliditetsnivån växla .

Case 6 Bulimia nervosa

Fallbeskrivning antyder att elementarfunktioner som självbild och kognitiv funktion och ADL påverkas men innehåller inte någon beskrivning av hur elementarfunktioner resp ADL är påverkade . Uppgifter om ångest och nedstämdhet och rimligen är dessa sammanlänkade till ätstörningen men det framgår inte liksom heller inte de psykiatriska symtomens intensitet. Tandskadorna liksom beskrivningen "självrensning" talar för ett allvarligt förlopp. Bedömningen anger inte påverkan av ADL vilket kan ifrågasättas med tanke på återkommande återfall och de ritualiseringar som beskrivs . Anges också periodvisa sociala begränsningar men fallbeskrivningen saknar beskrivning av detta . Tycker att invaliditetsnivån är svårbedömd på givet underlag med tanke på att sociala begränsningar liksom besvärintensitet saknas och det rör sig om både ett stationärt tillstånd och episoder med kraftigare påverkan av funktionsnivån . Invaliditetsnivån är svårbedömd men det finns möjlighet att argumentera upp till ca 20%

Case 7 Emotionell instabil personlighetsstörning

Rent generellt rör det här sig om ett personlighetstillstånd med personlighetsdrag som är uttalade och som blir tydligt i tonåren . Det blir aktualiserat inom vården i samband med anpassningsproblem och förekommer och det är vanligen kombinationen som skapar aktuell invaliditet och bedömning görs i en sådan kontext. Är därför tveksam hur relevant fallbeskrivningen är utan att ytterligare kontext adderas. Om man ska ha en fall beskrivning tror jag att det bästa vore om man kunde

beskriva den aktuella utvecklingen som lett en nedsättning och till att bedömning av invaliditet behövs. Beskrivningen visar påverkan på psykiska elementarfunktioner liksom rejäla problem i social funktion vilket inte riktigt framgår i bedömningen. Svårt att göra en invaliditetsbedömning på befintligt underlag.

Case 8 ADHD

Kvarstående besvär trots medicinering. I bedömningen anges ingen påverkan av ADL resp nämns ej psykiska elementarfunktioner men måttlig nedsättning av sociala funktioner. Samtidigt beskrivs allvarliga symtom med svårigheter att strukturera sin vardag, impulsivitet, ej klarat gymnasieskolan. Framkommer inte hur boende fungerar. Bedömningen att ADL inte är påverkad liksom att den sociala funktionen är måttligt nedsatt tycker jag därför är tveksam mot bakgrund av de omfattande vardagsproblem som beskrivs. En bättre bedömning av vad som kan förklaras av ADHD kunde presenteras exvis genom att ge info om begåvningsnivå som nästan alltid finns utredd vid dessa tillstånd innan behandling inleds.

Vid en jämförelse med den medicinska invaliditetsskalan bedöms måttlig nedsättning och måttligt till svåra besvär utgöra 20% invaliditet medan det aktuella förslaget endast utgör 10%. Samtidigt utgör detta ett medfött tillstånd där handikapp utvecklas i samband med andra anpassningsstörningar av olika slag och det är svårt att bedöma invaliditetsgraden enbart utifrån den angivna diagnosen. Man skulle därför kunna tänka sig både lägre och högre invaliditet inom ramen 3-20%.

9 Aspergers syndrom

I bedömningen anges lätt begränsning av psykiska elementarfunktioner och sociala aktiviteter men inte på vilket sätt. Såvitt framgår har patienten svårt för förändringar men fungerar socialt, i hemmet och i arbetslivet. Utifrån denna information svårt att motivera 10-15% invaliditet särskilt som besvären bedöms som lindriga utan att beskriva det närmare i fallbeskrivningen. Med tanke på den kliniska bilden med måttliga besvär och huvudsakligen hög funktion i hemmet och möjligen också vad gäller arbete kan möjligen även lägre invaliditetsnivå än 10% motiveras. Vore därför rimligt med en mer utförlig funktionsbeskrivning för att motivera den höga invaliditetsnivån. Denna patientgrupp brukar också vara väl utredda och det innebär att man borde kunna göra en bedömning av hur stor funktionsnedsättning som kan hänföras till Autismdiagnosen. En rimlig nivå baserat på befintligt underlag kan vara 3-8% invaliditet.

10 Intellectuell funktionsnedsättning pga hjärnskada vid födseln

Beskrivs nedsättning av psykiska elementarfunktioner och kognitiva nedsättningar till typ och omfattning på ett tydligt sätt. ADL beskrivs inte i fallbeskrivningen och social funktionsnivå antyds vara sänkt men beskrivs inte detaljerat kvalitativt eller kvantitativt. Med tanke på kontexten dvs att vara i sin föräldra miljö kan variera kraftigt när det gäller omvårdnadbehov/insatser. I bedömningen dras slutsatser som känns korrekta men till del saknar tydligt underlag. Är bedömd att ha 30% invaliditet. Pga att den kliniska beskrivningen är så pass skissartad kan även definitionen för 50% invaliditet inte uteslutas.

BILAGA , Använda underlag

Principer för bedömning av medicinsk invaliditet vid psykiska sjukdomar

Invaliditetsbedömning kan i regel göras tidigast i 25-årsåldern och först efter 5 års sjukdomsduration. Besvär är av individen upplevda symtom

Medicinsk invaliditet , gradering

1 Gradering av medicinsk invaliditet

Principen vid sammanvägningen är att de olika bedömningsgrunderna fått olika vikt: nedsatta ADL-funktioner väger tyngst, därefter nedsatta psykiska elementarfunktioner följda av nedsatt social funktionsförmåga. Graden av besvär väger minst. Se 4.1.2 för definitioner.

- *Ingen eller obetydlig* nedsättning av psykiska elementar-funktioner eller social funktionsförmåga, måttliga besvär *utan* kontinuerlig läkemedelsbehandling. 0 %
- *Ingen eller obetydlig* nedsättning av psykiska elementar-funktioner eller social funktionsförmåga, måttliga besvär *med* kontinuerlig läkemedelsbehandling. 3 %
- Ingen eller obetydlig nedsättning av psykiska elementar-funktioner eller social funktionsförmåga, *svåra besvär* . 10 %
- Lätt nedsättning av psykiska elementarfunktioner, *måttlig* nedsättning av social funktionsförmåga, måttliga till svåra besvär. 20 %
- Måttlig nedsättning av psykiska elementarfunktioner, *betydlig* nedsättning av social funktionsförmåga, svåra besvär. 30 %
- Klarar *hjälpigt* ADL-funktioner utan vård eller tillsyn men , 50% har betydlig nedsättning av psykiska elementarfunktioner och social funktionsförmåga, svåra besvär. 50 %
- På grund av nedsatta ADL-funktioner behov av *institutionell* vård eller motsvarande tillsyn. 70 %
- Total demens. 99 %

Definitioner av funktioner och besvär

(ADL)

Till ADL-funktioner räknas förmåga att inta vätska och fast föda, klä och klä av sig, tömma tarm och blåsa, elementär personlig hygien och nattsömn. För att sömnstörning skall anses föreligga skall den orsaka kliniskt påvisbart lidande eller försämrad social funktion. Bedömningen av ADL-funktionerna baseras på uppgifter av närstående och/eller vårdpersonal. Härvid förutsätts att optimal behandling har givits.

Psykiska elementarfunktioner

Med psykiska elementarfunktioner avses funktioner som gör det möjligt att leva ett socialt liv. Hit räknas medvetande (klarhet och vakenhet), intellektuella funktioner såsom minne, koncentrationsförmåga, tempo, simultankapacitet och omdöme samt personlighetsfunktioner i vidare mening. Dimensioner av personligheten som särskilt bör beaktas är kognitioner, *dvs sätt att uppfatta sig själv*, andra människor och händelser, affektivitet *dvs grundstämning och repertoar, intensitet och rörlighet av känslor i olika situationer*, sätt att *relatera till andra människor*, initiativförmåga och uthållighet samt *impulskontroll*.

. Bedömningen baseras på uppgifter från utomstående och närstående. *Liksom vid bedömning av ADL-funktioner förutsätts att optimal behandling har givits.*

- *Ingen eller obetydlig nedsättning:* Varken av utomstående eller närstående säkert märkbar nedsättning.
- *Lätt nedsättning:* Endast eller huvudsakligen av närstående märkbar nedsättning av en eller flera psykiska elementarfunktioner.
- *Måttlig nedsättning:* Av utomstående eller närstående märkbar nedsättning av en eller flera psykiska elementarfunktioner.
- *Betydande nedsättning:* Av utomstående och närstående märkbar störning av en eller flera psykiska elementarfunktioner.

Sociala aktiviteter

Bedömning av den sociala funktionsförmågan baseras på bl a *familjeförhållanden*, sexuell gemenskap, studier, fritidsaktiviteter, förhållande till kolleger och arbets-kamrater och andra sociala och interpersonella förhållanden.

De sociala aktiviteterna graderas enligt nedanstående. Liksom vid bedömning av övriga funktioner förutsätts att optimal behandling har givits. Bedömningen baseras på uppgifter av utomstående och närstående.

- *Ingen eller obetydlig nedsättning:* Varken av utomstående eller närstående någon säkert märkbar störning av sociala funktioner i något sammanhang.²⁶
- *Måttlig nedsättning:* Av utomstående eller närstående märkbar nedsättning av en eller flera psykiska elementarfunktioner.
- *Betydande nedsättning:* Av utomstående och närstående märkbar störning av en eller flera psykiska elementarfunktioner.

- *Lätt nedsättning*: Endast eller huvudsakligen av närstående märkbar störning av en eller flera sociala funktioner.

- *Måttlig nedsättning*: Av utomstående eller närstående märkbar störning av en eller flera sociala funktioner.

- *Betydande nedsättning*: Av utomstående och närstående märkbar störning av en eller flera sociala funktioner.

Besvär

Besvären tar sig framför allt uttryck i smärta, oro-ängslighet-ångest, trötthet, tvångstankar-tvångshandlingar, hypokondri och psykosomatiska besvär. Bedömningen baseras på uppgifter av den berörda individen.

- *Inga eller obetydliga besvär*: Ej besvär i någon situation.

- *Lindriga besvär*: Besvär endast i stressade situationer, oberoende av om de leder till någon åtgärd eller inte.

- *Måttliga besvär*: Under större delen av dagen så gott som dagligen besvär som inte är kliniskt signifikanta eller som svarar på behandling så att de inte längre är kliniskt signifikanta.

- *Svåra besvär*: Under större delen av dagen så gott som dagligen kliniskt påvisbara besvär som inte svarar på behandling (medicinering, psykoterapi).

Övrig fråga till Trafikskadenämndens rådsmöte den 27 september 2021 - riktålder

I en arbetsgruppsrapport som antogs av rådet vid sammanträdet den 23 september 2019 framgår att schablonåldern vid 65 år ska kvarstå till dess förslaget om riktålder börjar tillämpas år 2026.

I en tillägsrapport som antogs av rådet vid sammanträdet den 7 juni 2021 framgår följande:

”Sammantaget framgår alltså att riksdagen ännu inte har fattat något beslut i frågan om att utöka rätten till sjukförmån till 66 års ålder. Nämnden har tidigare inte tillämpat lagändringar som föreslås träda i kraft, även om det är sannolikt att ändringen kommer att genomföras. Därför föreslår arbetsgruppen att samordning med sjukersättning, arbetsskadelivränta och sjukpenning liksom tidigare ska göras till 65 års ålder.”

Sedan arbetsgruppsrapport skrevs har regeringen nu tagit beslut om att riktåldern höjs till 67 år från 2027 (SFS nr 2021:394 utfärdad 27 maj 2021).

Enligt arbetsgruppsrapport som antogs av rådet vid sammanträdet den 23 september 2019 ska schablonåldern för vilken livränta för inkomstförlust ska löpa motsvara riktåldern när beslut tagits.

Nu finns således ett beslut om att riktåldern för allmän pension är 67 år från 2027 (beslutet träffar de som är födda 1961 och senare).

Frågan är nu hur Trafikskadenämnden i praktiken ska hantera prövningar av ärenden som rör inkomst- och/eller pensionsförlust för personer födda 1961 år och senare.

Länsförsäkringars förslag är, med stöd av arbetsgruppsrapporter och tidigare rådsbeslut, att ärenden som prövas från och med nu i Trafikskadenämnden och där ovan förutsättningar är aktuella ska ha 67 år som schablonålder vad gäller inkomst- och pensionsförlust. Alternativet är att arbetsgruppen återuppväcks med ett tilläggsdirektiv att komma med förslag på hur Trafikskadenämnden med hänsyn till beslut om riktålder 67 år för födda 1961 år och senare ska hanteras i praktiken.

// [REDACTED] för Länsförsäkringar